

Život bez Sáry Amatové

Španělsko / 2019 / 75 minut / režie Laura Jouová / doporučený věk 13+ / v originálním znění s českými titulky / trailer filmu (angl. tit.) naleznete [zde](#) / český rozhovor s autorkou najdete [zde](#) / pozdrav režisérky a hlavní herečky pro Zlín Film Festival (čes. tit.) můžete zhlédnout [zde](#)

Autorka materiálů: Tereza Czesany Dvořáková, Ph. D.

Před projekcí

Dospělý pustí **ukázkou zvuku** (část filmu bez obrazu), a to **první scénu z koupaliště** (čas 25 min 40 sek až 27 min 30 sek). Slyšíme hlasy mladých dívek a chlapců, stříkání vody, hudbu pro mladé. Posлуhači by měli bez problémů poznat, že se děj odehrává někde u vody, a podle zvukové atmosféry i to, že se odehrává venku (nikoliv třeba v plavecké hale). Věk hlavních představitelů se dá odhadnout podle hudby i hlasů na teenagery. Film je natočený v katalánštině. Ukázka může působit retro – odkazuje někam do minulosti, jako vzpomínka.

Variantně je možné aktivitu spojit ve třídě s praktickým úkolem. Každý napíše pět slov, která ho v souvislosti s ukázkou napadly. Slova je poté možné porovnat a opět odvodit popis ukázky.

Děj filmu

***Třináctiletý Pep** tráví letní prázdniny u své **babičky** v katalánském městečku. Všední hry s **partou vrstevníků** a čas s **babičkou** naruší zmizení **čtrnáctileté dívky Sáry**, která se Pepovi moc líbí. Po několika hodinách kolektivního hledání se Pep vrací domů a Sáru najde schovanou ve svém pokoji. Sára Pepovi vysvětlí, že utekla z domova a už se tam nechce vrátit. Poprosí ho, aby mohla nějaký čas zůstat u něj. Konsternovaný Pep nedokáže Sáře nic odmítnout, a tak souhlasí. Během dalších dnů se **vztah Pepa k Sáře** prohlubuje – Pep Sáru obdivuje pro její krásu i nezávislost a rozhodnost. Nesouhlasí však s tím, jak Sára trápí své rodiče, a přemluví ji k napsání dopisu, že je v pořádku. Sára dopis rodičům napíše a Pep jej odešle. Sára si dny u Pepa krátí četbou **románu Anna Karenina**. Mezi mladou dvojicí dochází s **vzájemnému tělesnému sblížení**, které vrcholí, když Sára Pepa sexuálně uspokojí na střeše domu během praní prádla. Pep se nechá po několika dnech přesvědčit, aby se **vkradl do Sářina domu** a přinesl jí čisté prádlo a úspory. Při této příležitosti objeví **výtvarnou kompozici** v jejím pokoji. Z rozhovoru se Sářinou **matkou** pochopí, že matka je smířena se Sářiným odchodem. Prázdniny se blíží ke konci a Sára dočítá román. **Poslední noc** před Pepovým odjezdem se Sára rozloučí. Pep to nese velmi těžko, ale Sára nedá najevo žádnou lítost. Rozpláče se až cestou na stop k silnici.*

Film je **adaptací stejnojmenného katalánského románu Pepeho Puiga** z roku 2015. Vypravěčem tohoto románu muž středního věku, který vzpomíná **na léto v roce 1981** na katalánském venkově a na své setkání se Sárou. Základní dějová linie se shodná s filmem, stejně tak doba, kdy se děj odehrává. Film se natáčel v malebném městečku Talladell ležícím 90 km od Barcelony.

Tajemství filmu

Cílem diskuse o nejasnostech je v první řadě **uvedení do kontextu** – film se odehrává na počátku 80. let ve španělském (katalánském) městečku, což by diváci mohli přibližně odhadnout podle jazyka, kostýmů nebo rekvizit. Druhá část rozhovoru o filmu zabíhá do **teorie vyprávění** – hrané filmy mají stejně jako beletrie zpravidla jasného vypravěče, i když není to není vyprávějíci postava nebo hlas. V tomto případě je vypravěčem Pep – celý příběh vidíme jeho očima. Jeho pocity a motivace jsou nám jasné, Sára zůstává stále spíše objektem našeho pozorování. Zbylé tři otázky už směřují k **volné**

interpretaci. Není nutné hledat jednu správnou odpověď, protože film je umělecké dílo, které umožňuje více způsobů „čtení“ a pochopení.

Sára

Cílem této aktivity je **rozvoj kultivovaného dialogu**. Ambivalentní postava Sáry asi vyvolá v různých divácích **různé postoje a názory**. Děti se učí **formulovat** je a **porovnat** s ostatními. Cílem řízené diskuze s pedagogem má být také posílení **tolerance** názoru spolužáka, ale i neobvyklého chování postavy. – Sára by **neměla být jednoznačně** a povrchně odmítnuta jako nezodpovědná a neposlušná, protože je zároveň hluboká a sympatická, reaguje na situaci ve své rodině. Na druhou stranu není ani vhodné, aby diskuse vyplynula jednoznačně ve prospěch Sáry. Odchod dítěte z domova ve 14 letech není přijímán jako společensky akceptovatelný. Ve skutečném životě by Sáře hrozily obrovské problémy a nebezpečí.

Jak je film natočený

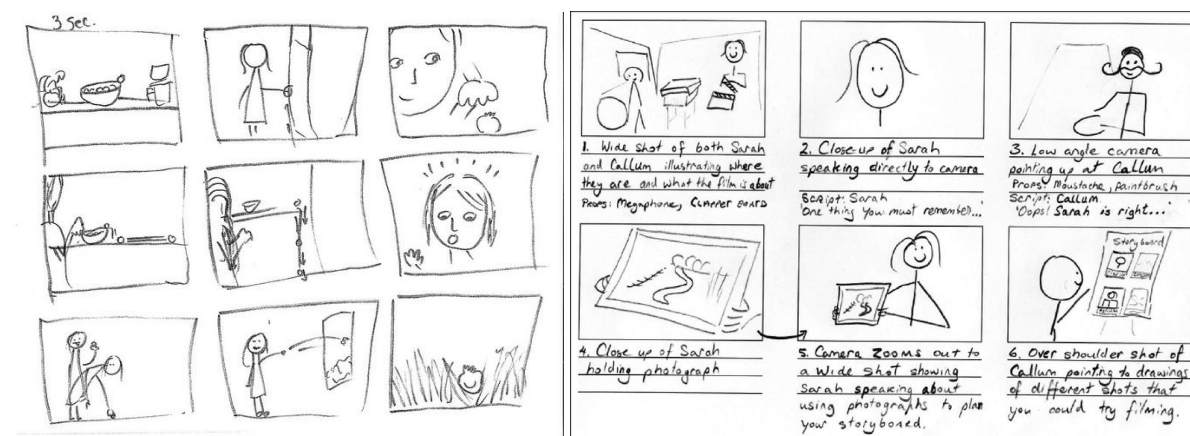
Pro zájemce o téma **filmového stylu** doporučuji kapitolu I.2. v knize Radomíra D. Kokeše *Rozbor filmu*, kterou je možné legálně v režimu open access stáhnout [zde](#). Radomír Kokeš pracuje se čtyřmi základními stavebními kameny filmového stylu – mizanscénou (tvůrčí práci s prostorem před kamerou), kamerou, zvukem a střihem. On i další autoři nejčastěji vycházejí z odborných ale čtivých knih amerických autorů Kristin Thompsonové *Umění filmu* (česky vyšlo v NAMU 2018) a Davida Bordwella *On the History of Film Style* (1997).

Film *Život bez Sáry Amatové* je velmi dobrým příkladem **žánru coming-of-age**, jehož hlavním hrdinou je dospívající, který prochází formativním zážitkem a ten ho posouvá blíže dospělosti. Také Pep stojí mezi dětstvím a dospělostí. Na počátku filmu ještě hraje dětské hry, díky vztahu se zralejší Sárou prochází skokově klíčovými okamžiky svého života, na které už nikdy nezapomene, čeká ho dospělejší život bez Sáry Amatové.

Ve filmu ale můžeme v něm najít také prvky dramatu, komedie a vlastně jde i o historický film. Filmový styl je založen na **realistické mizanscéně** (natáčení v reálném prostředí, které je v ději důležité, obsazení neherců, využití hovorového jazyka, minimum nebo možná žádné triky ani umělé svícení), **jednoduché kameře** (časté statické a poměrně dlouhé záběry), precizní **práci se zvukem** (ruchy zejména ve scénách venku – ptáci, dialogy v druhém plánu) a střídáním, ale výrazným použitím **hudby** (retro styl) a **nedynamickém střihu**. Styl filmu vědomě **navazuje na jazyk knihy**. O obou případech je podtržena **jednoduchost a přímočarost**, tedy vlastnosti spojované s dětstvím.

Zmizení Sáry

Dospělý znovu promítne zhruba minutový **úsek filmu**, ve kterém zmizí Sára (39 sek až 1 min 36 sek). Ten má celkem 11 záběrů, z nichž většina zachycuje dialog Pepa a Sáry (pohledy a protipohledy). Není nutné s dětmi podrobně probírat definici záběru (úsek filmu mezi dvěma střihy) ani záběry stopovat a počítat. Úkolem je vymyslet, **jak různě natočit samotné zmizení postavy**. **Storyboard** není primárně výtvarné dílo a může být opravu velmi náznakový. Případně může obsahovat textovou část pod obrázky.

Děti si díky storyboardu mohou uvědomit, že **film vzniká** natočením předem dobře promyšlených záběrů, které by měly dobře fungovat vedle sebe.

Anna Karenina

Základní informace o románu *Anna Karenina* jsou rychle k dispozici například v online [Databázi knih](#). Přestože nelze Sářin příběh srovnávat s Annou Kareninovou, najdeme tu **styčné momenty** – v obou případech se krásná mladá hrdinka rozhoduje mezi životem v nefungující rodině/vztahu a silné touze po dobrodružství, svobodě a štěstí. Slavný ruský psychologický román Lva Nikolajeviče Tolstého bývá řazen do proudu realismu a poprvé vyšel v roce 1877.

Praktická část

Pokud to umožňuje časová dotace a technika, má vždy smysl filmovou výchovu propojit s praktickým audiovizuálním úkolem. V návaznosti na aktivitu Zmizení Sáry se děti pokusí ve skupině **scénu zmizení vybrané postavy** opravdu natočit.

Nejprve scénu nazkouší a spočítají délku jednotlivých záběrů (jeden záběr odpovídá jednomu okénku ve storyboardu) a napíší je pod obrázky. K natáčení použijí běžně dostupnou audiovizuální techniku (mobilní telefon, digitální fotoaparát aj.). Protože mají už vše promyšlené, mohou stříhat rovnou v kameře (prostým zastavením natáčení a zahájením dalšího snímání) a nemusí využívat žádné stříhací programy. Natáčet je možno němě i se zvukem, případně může být v počítači přidána hudba. Pokud je dítě samo, může zmizení zpracovat jako velmi jednoduchý a krátký animovaný film.

Mezioborové inspirace pro pedagogy

Práci s filmem je možné realizovat v rámci různých vzdělávacích oblastí, oborů či témat, například:

- **Český jazyk a literatura** – podrobná rekonstrukce děje formou vyprávění nebo slovního cvičení; charakteristika postavy Sáry a Pepa; román Lva Nikolajeviče Tolstého *Anna Karenina* a důvody jeho popularity.
- **Zeměpis** – Španělsko a Katalánsko, geografie, historie a kultura, jazyk. Vztah mezi Španěly a Katalánci, podobnost a rozdílnost jejich jazyků.
- **Výtvarná výchova** – inspirace Sářinou výtvarnou stěnou v dětském pokoji – společná práce s velkým formátem, ideálně skupinová a se zapojením více technik (malba, kresba, koláž, práce s textilem) na společné téma (naše sny apod.).

- *Člověk a zdraví / Etická výchova* – pohlavní dozrávání a poznávání vlastního těla (poluce); etická rovina prvních sexuálních zkušeností (Pep nebyl na situaci ještě připraven) a počátky sexuálních aktivit bez tlaku okolí i partnera); důležitost prvních sexuálních zkušeností (vliv na budoucnost, souvislost s přijímáním sebe sama); bezpečné sexuální praktiky pro velmi mladé páry (líbání, petting, stimulace pohlavních orgánů).
- *Španělský jazyk* – podobnost a rozdílnost katalánského a španělského jazyka ukázaná na konkrétních výsecích dialogů.